

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ב' תמוז תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין לו | דף הכולל: גיטין לט.
דף היומי בהלכה: מסימן קמ"ד סעיף ד' עד סימן קמ"ו סעיף ב'.
מוסר: אהבת חסד - 'וכן בשביעי' עד 'ואחר כך התבוננתי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ספר ארחות צדיקים הקדמה "וכל הדעות"

**אני נהנה שבחור אינו מוציא לעז ואינו מקטרג
על הישיבה שממנה בא. הוא לא אומר
'בישיבה ההיא חסר ענין פלוני או לא בסדר
דבר אלמוני, ועל כן אני חפץ לבוא לכאן'**

פרק בבין אדם לחברו של הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין זצ"ל

הזולת - כל אלו היו עבור ר' שמואל-יעקב אבן בוחן לכל האדם כולו. 'עלינו לדעת', היה אומר, 'כי הגשמיות של השני היא הרוחניות שלנו'.

בשמחת בר-מצוה אצל תלמיד, בה השתתף ר' שמואל-יעקב, לחש בעל השמחה לצלם כי ינסה להשיג תמונת תקריב איכותית מרבו, על מנת שיוכל להגדילה ולתלותה בביתו.

הצלם בתמימותו לא חשב פעמיים. ניגש לר' שמואל-יעקב עצמו, ושאל אותו אם יסכים להצטלם באופן שביקש בעל השמחה...

ר' שמואל-יעקב לא הרחרר ולו שניה אחת. 'ודאי וודאי' השיב. מיד נעמד, יישר את כובעו, יישר את קמטי חליפתו, סידר קלות את זקנו, ושאל את הצלם האם המראה מתאים לדרישות...

סיפור זה אופייני לר' שמואל-יעקב מאוד. עם כל הנכבדות שאפפה אותו, וביודעו גם כבוד התורה מהו - עם כל זאת בער בו רצון להיטיב לזולת, ועבור זאת היה מוכן להשפיל עצמו. אם פלוני רוצה תמונה ממנו, הוא יעשה הכל כדי לסייע לו להשיג אותה.

אחר פטירתו קראו אחריו תלמידיו: הוא היה 'המגביהי לשבת', ועם זאת היה גם 'המשפילי לראות'. הוא ירד לכל תלמיד ותלמיד עד צרכיו הקטנים, וסייע ביד כל אחד, כפי יכולתו, בכל נושא וענין. אלו שנועצו בו, בפרט בענייני שידוכים, גילו זאת בהשתאות: הם

"למדתי בישיבת פלונית, וחפצתי לעבור לחברון-גאולה. באתי אל ר' שמואל-יעקב וביקשתיו להתקבל לישיבה. בפגישה זו הוא שאל אותי:

- מדוע אתה רוצה לעבור מישיבתך אלינו?

השבתי לו מיד:

- חפץ אני לשמוע ולקבל מראש-הישיבה!

הוא נהנה מאוד מהתשובה. לא רק מראה פניו לימד אותי על כך, אלא הוא גם אמר זאת בפירוש.

אבל ההנאה הגדולה לא היתה מההשתוקקות שלי ללמוד אצלו ולהיות תלמידו - אלא מדבר אחר בכלל... הוא הסביר לי:

- אני נהנה שבחור אינו מוציא לעז ואינו מקטרג על הישיבה שממנה בא. הוא לא אומר 'בישיבה ההיא חסר ענין פלוני או לא בסדר דבר אלמוני, ועל כן אני חפץ לבוא לכאן', אלא אומר 'אני רוצה לבוא לכאן בגלל ענין פלוני שיש כאן' ותו לא. מתשובה כזו אני נהנה!

וזה היתה השיחה המוסרית הראשונה ששמעתי ממנו...

נוסח הברכות של ר' שמואל-יעקב למבקשי ברכותיו, היה: 'שתהא נפשך חושקת בתורה, ותגדל תלמיד חכם אמיתי'. ומיהו תלמיד חכם אמיתי? תלמיד חכם אמיתי, אמר, הוא מי שיש לו חוט המשולש של שלשת אלו: תורה, יראת שמים, ומידות טובות. מידות טובות, הנהגה נכונה בין אדם לחבירו, זהירות בכבוד

במעטפה. אם לא היתה בידו מעטפה, היה מתנצל על העדרה. ובחיוך היה אומר: 'למדנו מהקב"ה שנתן את המן כשהוא מכוסה...' הצורך במעטפה היה רצונו לכבד את המקבל. 'הנותן בעין יפה הוא נותן', היה אומר.

כשלמדתי בבריסק, מספר קרוב משפחה, הייתי מגיע לבית ר' שמואל-יעקב והרבנית מפעם לפעם לתקן דברים שהתקלקלו, כגון מזגן שהפסיק לפעול, כיריים שאינן נדלקות, דלת שיצאה מצירה, וכיוצא בכך. מלבדי כמעט ולא היה להם מי שסייע בידם בעניינים אלו.

והנה, בכל אותם זמנים בהם הייתי 'עובד' בביתם, לא היה ר' שמואל-יעקב הולך ללמוד - גם כאשר התחננתי בפניו שיעשה זאת - אלא היה עומד בסמוך אלי, ומנסה לסייע בידי ככל יכולתו. לשווא הסברתי לו כי עזרתו מיותרת; הוא לא חש בנוח לשבת במקומו וללמוד, בעוד הנני עוסק בתיקונים... (מתוך הספר על רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל שעומד לצאת לאור בעז"ה)

מצאו את רבם נכנס לפרטי העניינים עד הזוטות הקטנות ביותר. 'צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה'. אמר ר' שמואל-יעקב: על האדם להיות בעל שתי בחינות: להיות תמיר ומרומם כארז בלבנון, ומאיך גיסא לפרוח כעצי התמרים אשר פריים נוטה למטה מן העץ - להנמיך את עצמו למטה כלפי האנשים ולתועלתם.

כבוד הבריות שרחש ר' שמואל-יעקב לכל אדם, בא לידי ביטוי גם בספריו. בין בתרי חידושו, הביא ר' שמואל-יעקב הערות והארות ששמע מידידיו גדולי התורה. יש ששמע מהם דברים כהוייתם, ואולם יש שלא שמע מפיהם אלא הערה קטנה, אלא שמכחה עמד על יסוד גדול אותו הרחיב והגדיל לכל העברים. אף שעיקרם של דברים הוא ממנו, בכל זאת כתב את כל אותו ענין על שם המעיר הראשון!

רבים היו מבקשים מר' שמואל-יעקב כי יעניק להם משיעוריו המודפסים. הוא היה מקבץ את הדפים, כורכם ומהדקם, וצוררם

כשהאבא חושב שזה יהיה מאוד טוב אם גם הבן שלו יידע למסור שיעורים לפני כל חברי כיתתו כמו... שהוא עשה כשהוא היה בחור

עקיבא שצ'רנסקי על מי לא רוצה לשבת במרכז

נלחצים: "אולי יש לילד בעיה? אולי הוא דחוי חברתית? אולי הוא עם דימוי עצמי נמוך? חייבים לעזור לו שיהיה כמו מה שאני מכיר ויודע איך אמור להיראות ילד נורמלי..."

לעומת זאת, יש אפשרות לשאול את עצמי כהורה: נכון שאני הכרתי סוג אחר של חיי חברה בשנות נעורי, אבל אולי לבן שלי עם התכונות שלו, עם תצורת הנפש היחודית שלו, כך בדיוק הכי נעים לו, ולכן אין שום צורך ש'אעזור' לו בתחום הזה?

לא פעם פגשתי הורים שהיו בטוחים שדפוס התנהגות בנם דורש התערבות מקצועית, ואחרי בירור עם הנער התברר, שאצלו דפוס ההתנהגות הזה מגיע ממקום הכי טבעי, וכל 'חטאו' בכך שבתפיסתם של ההורים התנהגות זו נתפסת כמשונה.

ככל שנשכיל לראות מה נכון אלדס מולנו, ביכולות שלו, בכשרונות שלו, ובמבנה הנפש שלו, כך נוכל לתת לו את העזרה הנכונה והאמיתית.

שעסק ה' בדינו יצליח.

לתגובות והארות 151527651383

(המודיע כ"ד בסיון תשפ"ג)

כלל ראשון בעזרה לזולת בכלל, ובמשפחה ולילדים בפרט, זה לדעת איך לעזור למי שאנחנו רוצים לעזור לו לפי כלי הקיבול שלו, ולא לעזור לילד לפי כלי הקיבול שלי. ואם תשאלו: למה בכלל שאני ארצה לעזור לו לפי כלי הקיבול שלי?

בגלל שדווקא כיהודים שרוצים לעזור לאחרים ובפרט לילדים שלנו, המקום הזה שכל כך רוצה להיטיב, לפעמים הוא קצת יותר מידי. למשל: לא פעם אנחנו פוגשים הורים שדחוף להם שהילד יהיה בדיוק כמוהם, והם שוכחים שהילד הזה יש לו תכונות שונות ולכן לא בהכרח שמה שהם רואים כמעלה, גם הוא רואה את זה כמעלה. וגם לא כל מה שהם רואים כחיסרון, גם הילד בהכרח רואה את זה כחיסרון.

למשל: האבא חושב שזה יהיה מאוד טוב אם גם הבן שלו יידע למסור שיעורים לפני כל חברי כיתתו בענייני דימוי כמו... שהוא עשה כשהוא היה בחור. או שהאמא מאוד לחוצה והיא חושבת שהבת שלה לא מספיק חברתית, והראיה המוחצת היא, שהילדה שלה כמעט לא מזמינה חברות לביתם, בשונה ממנה בשנות צעירותה, שהיא כן הזמינה חברות לביתה על בסיס יומי. בשלב הזה סוג ההורים מתחלק לשניים. יש את ההורים שמיד

בעל הבית התרגז מאוד והחל לצעוק עליו בקולי קולות: "חמור שכמותך! מה אתה עושה לי?!"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על הכלב, החמור והחנפנים. מומה ששמע מזהגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

בעל הבית התרגז מאוד והחל לצעוק עליו בקולי קולות: "חמור שכמותך! מה אתה עושה לי?! ממחר בבוקר אכפיל ואשלש את עבודתך, עד שתלמד איך מתנהגים"...
למחרת בבוקר פנה החמור לכלב ואמר לו: "כלב שכמוך! למה רימית אותי? עשיתי בדיוק כמו שאמרת לי לעשות, ליטפתי את בעל הבית, ורק נזק יצא לי מזה"...
אמר לו הכלב: "זוהי אומנות מיוחדת לדעת איך ללקק... אני הכלב, יודע איך מלקקים. אתה החמור, לא בקי במלאכה זו"...
כך היה ר' שפסעל עושה ליצנות מהחנפנים...
לא כולם יודעים להחניף. במקרים רבים החנופה אינה מוצלחת... אבל "כלב" - יודע להחניף, ללקק... הוא יודע את המלאכה

(מתוך הגדה של פסח יחי ראובן)

שמעתי מרבי שבתי יודלביץ זצ"ל:

החמור שאל את הכלב: "איני מבין: אני עובד כל היום כמו חמור, מבוקר עד ערב סוחר משאות על גבי, ובעל הבית אינו אוהב אותי כלל. ואילו אתה הכלב, לא עובד כלום, וכולם אוהבים אותך, מלטפים אותך, מטיילים איתך ואתה ממש 'מלך' מהו הסוד שלך?"
אמר לו הכלב: "בוא ואגלה לך את הסוד! בלילה, כאשר בעל הבית מביא לך לאכול תוציא לשון, תלקק אותו... כך הוא יאהב אותך... תבין היטב: גם בעל הבית זקוק לליטוף! אם תלטף אותו - הוא גם ילטף אותך!"...
הגיע הלילה. בעל הבית הגיש לחמור את מנתו. החמור הוציא את לשונו הארוכה והחל ללקק את אדונו לאורך ולרוחב, כשמפיו נוזל ריר בכמויות נדיבות...

"הוא משלם לי 27, זה נחשב הרבה?", שאל היהודי. העובד השיב מיד: "בטח, 27,000 לחודש זה המון". היהודי היה בהלם!

הרב חיים זאיד: הפיטורין היו עבורו ממש הקש ששבר את גב הגמל... אך מסתבר שהיה זה לטובה!

לו שלאחרונה החברה שלו הגיעה למצב לא טוב ושהוא מעוניין לשנות זאת. הוא שמע כי יש לו כשרון ביח"צ ובניהול והיה שמח להעסיק אותו כדי שייסע לו להרים את העסק לגבהים בהם היה בעבר.
מיודענו הגיע לפגישה, ישב איתו וסגר את העניינים. כשהבוס שאל אותו כמה כסף הוא מבקש לקבל. הוא ענה 27. הבוס מיהר לאשר: "קיבלת 27!". מיודענו הדגיש לבוס כי מאחר ורק עתה פוטר ממקום עבודתו, הוא מבקש יציבות ולכן מעוניין שהם יסגרו ביניהם חוזה ל-5 שנים.
הבוס אישר גם את הבקשה הזו והם סגרו חוזה לחמש שנים, בתנאי שהוא ייקח את הניהול על הכתפיים וירים את העסק למקומות טובים.
ואכן, הבן אדם נכנס לעבודה בשיא המרץ, ניהל מצוין את

הכרתי יהודי שהיו לו חובות גדולים עקב הוצאות רפואיות לאחד מילדיו. אותו ילד היה מאומץ, אך למרות שלא היה בשר מבשרו, גמל איתו היהודי חסד גדול, טיפל בו ושילם עליו אלפי שקלים בחודש. אותו יהודי עבד בעבודה שהכניסה לו בחודש באזור ה-10,000 - 12,000 ש"ח. המשכורת הנאה אפשרה לו להחזיר אט אט את החובות, אבל אחרי תקופה מסוימת הוא פוטר מהעבודה.
בחוסר ברירה הוא התחיל לחפש עבודה אחרת, תוך שהוא נושא תפילה לבורא העולם:
"כמה השקעתי עבור הילד הזה, כמה השקעתי עבורך בורא עולם. כעת נשארתי עם חובות ובלי עבודה. אנא המצא את פרנסתי בקלות ובמהירות".
עברו מספר ימים ומצלצל אליו יהודי בעל חברה. הוא סיפר

לך את העסק", אמרתי, "אני חושב שמגיע לו הסכום הזה".
המנהל אמר שיחשוב על כך ויעדכן אותי.
לא עבר חודש, והבן אדם הרים לו את החברה לרמה גבוהה
ביותר, בצורה בלתי רגילה. המנהל היה מאוד מרוצה והודיע
לעובד שלמרות שהרב זאיד הציע פשרה של 15,000 ש"ח, הוא
רוצה לשלם לו 27,000 ש"ח. "אם החברה תמשיך לעלות ככה", הוא
אמר לעובד המופתע, "אמשיך לשלם לך את הסכום הזה. ואכן,
בסוף החודש הוא העניק לו 27,000 ש"ח...
אותו יהודי סיפר לי שהוא בכלל לא חלם על הסכום הזה. הוא
סיפר שכשפיטרו אותו מהעבודה הקודמת, הם עשו זאת בצורה
לא יפה בעליל והוא חש בעלבון צורב. באותה תקופה, קשה היה
לו לראות את האור בתוך כל הסיפור הזה. רבצו על צווארו חובות
למכביר והפיטורין היו עבורו ממש הקש ששבר את גב הגמל...
והנה, מסתבר שהיה זה לטובה ובזכות זה הוא מרוויח 27,000
לחודש - סכום שמספיק לו בשופי לכסות את החובות ולחיות
ברוח.

נפלאות דרכי השם.

הרב חיים זאיד בקהילה טז אדר תשפג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון
למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

העניינים והעסק התחיל לצמוח ממש יפה. באחד הימים ניגש
אחד העובדים ליהודי שלנו ואמר לו: 'תשמע, אני מקווה שאתה
תצליח פה, המנהל טוען שלקחת לו הרבה כסף והוא מקווה
שתצדיק זאת'."

מיועדנו היה מבולבל והשיב: "הוא משלם לי 27, זה נחשב
הרבה?". אותו עובד השיב מיד: "בטח, 27,000 לחודש זה המון".
היהודי היה בהלם וסינן: "מה פתאום 27,000, סגרתי איתו על 27
שקל לשעה...".

הוא רץ במהירות לחדרו של המנהל והסביר לו את הטעות:
"אהיה הוגן איתך", פתח, "כנראה שהייתה אי הבנה בינינו.
כשסגרנו על 27, אני התכוונתי 27 שקל לשעה, אבל אתה כנראה
הבנת 27,000 לחודש... השאלה מה עושים כעת". השניים פנו
אליי עם השאלה וביקשו שאעביר אותה לאחד הפוסקים שיחליט
כדת מה לעשות במקרה הזה.

שאלתי אותה את הדין הגאון הרב שורצאברט והוא אמר לי
שהמעסיק לא חייב! אלא עליו להעניק לעובד מלכתחילה.
פניתי למנהל ומסרתי לו את דברי הרב כלשונם, אך אמרתי לו
שאני חושב שכדאי מאוד שיגיע עם העובד לפשרה ובמקום 27 ש"ח
לשעה - שיעניק לו 15,000 ש"ח לחודש. "הוא הרי עובד קשה ומרים

מחבתות וסירים קרמיים אינם עוברים הברקה באמצעות מברשות הספוגות במשחה שומנית • מבט כשרותי

כל מזה שרציתם לדעת על כלים בציפוי קרמי, ומה צריך טבילה

הינו אחד מסוגי הציפוי הנועדים למנוע הידבקות של הנאפה
והמתבשל בדופן הכלי (non-stick coating). הציפוי יוצר
אמנם מראה דומה לכלים קרמיים מזוגגים, ומכאן השם "מחבת
קרמית", אולם אין מדובר בקרמיקה אמיתית. חומר הציפוי אינו
עשוי מחרסית כמות שהיא ולא מזכוכית קלסית.
עובי הציפוי הקרמי הינו בסדר גודל של אלפיות המילימטר.

חומר המוצא של הציפוי הקרמי

החומר ממנו מייצרים את הציפוי הקרמי נקרא TEOS והינו
תוצר של תגובה כימית בין אלכוהול לבין חומר המורכב מסיליקון
וכלור הנקרא סיליקון טטרה כלורי. מקורו של הסיליקון הטטרה
כלורי, בחול או בחרסית שעברו מספר שינויים כימיים. מקורותיו
האפשריים של האלכוהול עשויים להיות מגוונים. לא מן הנמנע,
שימוש באלכוהול חמץ מהעורר שאלות אודות האפשרות לבשל
בפסח בכלים עם ציפוי קרמי (מסתבר שאין הציפוי נותן טעם
במתבשל בכלים)

כלים מצופים

במדריך הכשרות של העדה החרדית תשפ"ג (חלק א' עמ'
22 סעיף 1) נכתב: "כלים בציפוי טפלון קרמי, אמאיל (מחבתות,
סירים, תבניות אפיה וכדומה) אינם צריכים הגעלה. המיוצרים
בחור"ל טעונים טבילה". בסדרת מאמרים זאת נעמוד על מהותם
של ציפויי הכלים הללו בהקשרים הלכתיים שונים.

כלים קרמיים וציפוי קרמי

כלים קרמיים הינם כלים המיוצרים מן המינרל חרסית המצוי
בסלעי האדמה. כלי החרס מיוצרים מחרסית הנילושה במים,
מעוצבת לכלי, ומתייבשת בתנור. חימום נוסף של כלי החרס עד
קרוב לטמפ' ההתכה גורם לחלק ממרכיביו להינתך וליצור ציפוי
זכוכיתי. ניתן גם לטבול את הכלי חרס בהתך זכוכיתי חיצוני ובכך
להביא לקבלת כלי מזוגג. כלי החרס הללו, עם ובלי ציפוי זכוכיתי,
מוגדרים ככלים קרמיים. עובי הציפוי הזכוכיתי 0.5 מילימטר.
הציפוי הקרמי של כלי בישול אשר גופם עשוי ממתכת

טבילת כלים קרמיים

שכתב הציפוי הקרמי יכולה להינתן ולהתמצק מחדש בדומה לחומרים פלסטיים. אולם, רבים מפוסקי הדורות האחרונים סבורים שכלי פלסטיק פטורים מטבילה משום שלא היו כמותם בזמן בו קבעו חז"ל שכלי זכוכית חייבים בטבילה, בשל האפשרות למצקם לאחר ההתכה.

עם זאת כאמור במדריך הכשרות, הכלים בעלי הציפוי מונע ההדבקה אשר עיקרם במתכת - חייבים בטבילה. זאת, בשל עובי המינימלי של הציפוי, המחשיבו כטפל לעיקר הכלי.

(י. אשר. המודיע כ"ד סיון תשפ"ג)

תמיסה מימית של החומר TEOS ניתנת על הכלי המתחמם לטמפ' של בין 450 ל-600 מ"צ. יחידות החומר מתלכדות לשרשרות ארוכות (פולימר) ונצמדות למתכת אותה הן מצפות. מחבתות וסירים קרמיים אינם עוברים הברקה באמצעות מברשות הספוגות במשחה שומנית, אשר החיכוך בינן למתכת יוצר טמפ' גבוהה, שכן פניהם מיועדות להיות מצופות בציפוי הנקרא קרמי. ההברקה הינה הסיבה העיקרית לצורך בהגעת כלים חדשים. גם חששות להתזת שומנים על המתכת בשלבים מוקדמים של רידוד המתכת ועיצוב הכלי אינם רלוונטיים, בשל החימום הנחשב לליבון חמור ובוודאי לליבון קל. כלים המצופים

מקורבי הצדיק, המופקדים על ההכנות לחתונה, חישבו ומצאו כי לצורך הסעת הרבי ופמלייתו נדרשות עשרות עגלות. שמועה זו גונבה לאזני עגלוני אפטא, והפיחה בהם תקוה להגדלה משמעותית בהכנסותיהם

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל בסיפור מיוחד על בטחון ואמונה

ומשולשים. מאחורי העיכוב עמדה עובדה אחת - בידי הצדיק לא נמצא די כסף לכיסוי העלויות העצומות. אפילו סכום הכסף עליו התחייב כנדוניה לבני הזוג, לא היה ברשותו. אלא שמנוי וגמור היה עמו שלא לגלות זאת לאיש, אלא להתחזק בתפילה ואמונה שלמה כי במהרה תבוא הישועה.

העגלונים מצידם לא שקטו על שמריהם. הם בחרו מקרבם משלחת של שלושה נציגים ושיגרו אותם אל הצדיק, להעמידו על ההכרח לסגור את העניינים. "מה לכם כי תדאגו", השיב להם הצדיק בחיוך רחב, "הכל תלוי בידי שמים, ואין אדם יודע עתו וזמנו", ניסה לנסוך בהם מעט ביטחון ואמונה.

באותו רגע נשמעו פסיעות מכיוון פתח הבית. לחדר נכנסו יחדיו איש מבוגר ועלם צעיר, שנראה בנו. "האין הרבי זוכרני?!", תמה האיש בנימת השתאות, "לפני כעשרים שנה באתי אל הרבי, וביקשתי ברכה לפרי-בטן. באותה שעה קבלתי על עצמי, כי אם יברכני הרבי בבן זכר וברכתו תתקיים, כאשר אזכה בעזרת ה' להכניסו לחופה - אעלה לרבי סך אלף זהובים. והנה, עיניכם הרואות כי הברכה ברוך ה' נתקיימה במלואה. בשבוע הבא, בשעה טובה ומוצלחת עומד הוא להיכנס לחופתו, ובכן, באתי היום כדי לקיים את הבטחתי", סיים האב בעודו מגיש לצדיק צרור כסף שמן.

"ברוך אתה לה' וברוך אלוקי אבותיי שלא נטשתי בשעת הצורך", הגיב הצדיק, וחיוך של אושר האיר את פניו. לאחר שהעתיר ברכות על האב ובנו ונפרד מהם לשלום, פנה הצדיק אל

שמחה גדולה שרתה בקרב יהודי אפטא וגלילותיה. בנו של המרא דאתרא, הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל - מי שכונה ה'אוהב ישראל' על שם ספרו, עומד להינשא בשבועות הקרובים, ואין זה דבר של מה בכך. החתונה עצמה היתה צפויה להתקיים הרחק מהעיר הפולנית, בעיר מגוריה של הכלה - אי שם ברוסיה, עובדה שחייבה היערכות מוקדמת.

מקורבי הצדיק, המופקדים על ההכנות לחתונה, חישבו ומצאו כי לצורך הסעת הרבי ופמלייתו נדרשות עשרות עגלות. שמועה זו גונבה לאזני עגלוני אפטא, והפיחה בהם תקוה להגדלה משמעותית בהכנסותיהם. עוד טרם שסוכם עמהם מפורשות, כי הם אלו שייטלו על עצמם את מלאכת הובלת הציבור לשמחה הגדולה, החליטו העגלונים להכין את עצמם לכך. הם עמלו רבות על תיקון העגלות, חיזקו את האופנים, שימנו צירים והחלו לתכנן את תוואי הנסיעה הארוכה - היכן יעצרו למנוחה, באלו אכסניות ילוננו בלילות, ועוד כהנה.

אלא שדא עקא, נותרו עוד שבועיים בלבד עד מועד החתונה, אך עגלוני אפטא טרם קיבלו פניה רשמית מביתו של הצדיק. ההזמנה המיוחלת לנסיעה הגדולה בוששה לבוא, ואלו לא ידעו את נפשם. במקביל, גם בני ביתו ומקורביו של הצדיק לא הבינו את סיבת העיכוב. בכל פעם שניסו לדבר עמו ולרמוז לו כי השעה דוחקת והמלאכה מרובה, דחה אותם הצדיק בתואנות שונות: "עוד חזון למועד", "דבר בעתו מה טוב", וכיוצא באלה...

לו ידעו את הסיבה האמיתית, היו הלחץ והדאגה מוכפלים

נציגי העגלונים: "אם כן, נראה כי בכל זאת צודקים אתם... הזמן קצר והדרך ארוכה. מחרתיים, בעזרת ה', נצא לדרך".

למשמע הדברים אורו פני העגלונים. באותו מעמד סוכמו כל פרטי הנסיעה - מספר העגלות שיידרשו, התחנות שיעשו במידת הצורך, ושיעור התשלום. את יתרת הסכום העניק לרבנית, כדי להשלים את ההכנות הדרושות לקראת הנסיעה. לאחר יומיים קדחתניים יצאה סוף-סוף השיירה לדרכה.

רק אז הואיל הצדיק לפתוח את סגור ליבו ולשתף את בני ביתו ומקורביו, בסיבה האמיתית שגרמה לעיכוב. "להווי ידוע לכם", הסביר את הנהגתו, "כי כל מה שיצטרך האדם - יוכל להשיג על ידי מידת הביטחון, רק בתנאי שחש כי אין לו למי לפנות בדרכי הטבע כלל, מלבדו יתברך. בדיוק כפי אשר חזו עיניכם, רק כאשר מועד החתונה התקרב, ושום פתרון לא נראה היה באופק - רק אז

באה הישועה".

הרי לנו, כי רק מי שמבין מעל כל ספק, שאין ביכולתו לנקוף אצבע מבלעדי ה', זוכה לישועת ה', אך כאשר האדם תולה את יתרו בשר ודם, אינו זוכה לסייעתא דשמיא. וכבר מובא בספרים הקדושים הביאור לפסוק בתהילים (קכ"א): "שִׁיר לְמַעְלוֹת אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי", רק ממציאות של 'אין' - שהאדם אינו רואה ישועה באופק בדרך הטבע - רק אז 'יבא עזרי'.

השל"ה היה אומר כך:

שכן, כאשר האדם סבור שיכול לעזור לעצמו - אומרים לו בשמים, בבקשה, נראה אם אכן תוכל לסייע לעצמך ללא התערבות שמימית. אכן, מי שמכיר בחולשתו ומודע לכך שאין בכוחו להצליח ללא עזרה משמים - הוא זוכה לסייעתא דשמיא. (מתוך הספר ללמדך - עקב)

החוש של העטלפים מחודד עד כדי כך, שהם מבחינים אפילו ביתוש (!) שמעופף באוויר הסמוך אליהם

על נפלאות הבורא ויכולת מוחית מופלאה, שחוקרים עומדים נדהמים מולה

מאת: הרב אלעזר גולדברג

יום אחד הלכתי ברחוב עם בתי הקטנה בשעת ערב מאוחרת וקצת חשוכה. לפתע התעופפו מעלינו כמה עטלפים כהים ודי מפחידים. ילדתי נבהלה ובצדק, מבהיל לגלות מעל הראש את אותו עכבר עם כנפיים שמעופף מעל ראשך ועלול להידבק אליך ולשערותיך ומי יודע עד מתי... והם הרי גם עיוורים ולא ממש רואים את דרכם; או כך לפחות חושבים רבים.

כדי להרגיע את בתי, הסברתי לה על החוש המופלא שברא הקדוש ברוך הוא במוחם של מעופפים אלו, מה שגורם לכך שאין שום סיבה שעטלף יצנח על ראשו של עובר אורח תמים.

לאחר מעשה ניגשתי לחקור קצת יותר לעומק את היצורים האלה וגיליתי שהאמת הרבה יותר מפעימה. המסקנה שלי היתה אחת: העטלפים הם פלאי הבריאה שמעופפים מעלינו, לא פחות!

כמה עובדות לא ידועות על העטלפים:

- העטלף שייך למין ה'יונקים' ולא לעופות, למרות שיש לו כנפיים והוא בהחלט מעופף. בגלל יכולת התעופה שלו הוא אכן היונק המעופף היחיד בבריאה.

- צורת התעופה שלו שונה מהעופות, משום שהוא איננו צובר תאוצה בשביל לדאות, אלא מפיל את עצמו מהעץ ומשתמש בתנופה הזאת כדי להמשיך את התעופה. גם מבחינת תנועת

הכנפיים העטלף מעופף באופן שונה מהעופות.

- קיימים מינים רבים של עטלפים - יותר מ-1,200 מינים, המסתעפים מתוך 115 סוגים - ומעניין לציין שדווקא בארץ ישראל, משום מיקומה הגיאוגרפי, מצויים 33 מיני עטלף, קצת פחות מכל יבשת אירופה, שם מצויים 39 מינים.

- מתוך המינים הקיימים בארצנו, רק מין אחד הוא עטלף פירות - כלומר, עטלף הניזון מפירות - והשאר הם עטלפי חרקים. אלו כמו אלו מביאים תועלת רבה מבחינה סביבתית ולא רק, ועל כך בהמשך.

טעות נפוצה סוברת שהעטלפים הם עיוורים. אבל למעשה, הראייה שלהם - לפחות של רובם - מעולה וגם בלילה הם רואים היטב בעיניהם. אם כי, לא תמיד הם משתמשים דווקא בעיניים.

החוש המופלא שיצר להם הבורא יתברך, חוש שיש אם תרצו, נקרא 'אקולוקציה', או 'חוש הסונאר'. פירוש המילה הזאת הוא: איכון הד. דהיינו, הם מזהים את המיקום שלהם ושל החפצים שסביבם דרך השמעת קול בתדר גבוה (בדרך כלל), שאינו נשמע לאוזנינו. על ידי אופן חזרת ההד אליהם, הם יודעים לזהות מה ומי נמצא מולם.

החוש הזה מחודד עד כדי כך, שהם מבחינים אפילו ביתוש (!) שמעופף באוויר הסמוך אליהם. זו תוצאה של יכולת מוחית

המופלא. עטלף בודד מסוגל לאכול 1,000 יתושים בלילה אחד! הדבר מסביר עד כמה חשוב שתהיה בכל עיר כמות נכבדה של עטלפים. אחרים אוכלים עקרבים ומזיקים נוספים ובאופן כללי מדבירים את האזור בו הם חיים ממזיקים רבים.

בנוסף, ישנם עטלפים שמאבקים את הצמחים וגורמים להם לפרוח במקומות נוספים, ואחרים מעבירים את זרעי הפירות ועל ידי כך צומחים עצי פרי ברחבי הארץ. יש עץ מסוים באפריקה, שבלעדי העטלפים לא היה צומח.

הרי לנו, שלא זו בלבד שהעטלפים אינם מאיימים ומזיקים כפי שיש הטועים לחשוב, אלא הם גם מועילים לטבע ולבריאה. לכן ודאי שאין סיבה לפחד מהם ובמפגש הבא עמם אפשר להביט בהם ולומר: מה רבו מעשיך ה'!

מופלאה, שחוקרים עומדים נדהמים מולה. אם כך, על אחת כמה וכמה שהעטלפים מבחינים באנשים המהלכים תחתיהם ואין להם כל כוונה להתנגש בהם.

בספינות ובצוללות נעשה שימוש בחוש זה ועל ידי שידור של קול בלתי נשמע לאוזן אדם אפשר לסרוק את הסביבה ולזהות עצמים. לעטלף יש את ה"מכשיר" הזה כבר מששת ימי בראשית. מופלא, לא?

התועלת שבעטלפים היא רבה. הם גומעים מדי לילה במעופם מרחק של עשרות קילומטרים ובדרך ממלאים את בטנם בהמוני חרקים ומזיקים אותם הם מאתרים בעזרת חוש ה'אקולוקציה'

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

ששה פירושים מדוע האמורא רב היה חותם בצורת דג?

גיטין דף לו

רב צייר כורא

'וידגו לרב', חסר וא"ו, ויש אם למסורת, וכאילו כתיב רב. אמנם, רב עצמו סובר 'יש אם למקרא' (כריתות יז).

ה. היעב"ץ (גיטין לו). ביאר, ש'היה עושה זאת משום עין הרע'. והיינו, בדגים אין הרע שולטת, כי הם מכוסים במים וכדברי הגמרא (ב"ב קיח: ועוד), וע"ש ב'תורת חיים' בביאור הענין. [ולדברי היעב"ץ יש לעיין, מדוע דוקא רב עשה כן, ולא כל אמורא אחר? ונראה בס"ד לומר, שרב לשיטתו בגמרא (ב"מ קז:) שם נחלקו אמוראים בביאור הפסוק "והסיר ה' ממך כל חוליי", במה הפסוק עוסק. רב סובר, שהפסוק מדבר על עין הרע, שמספרת שם הגמרא שרב נכנס לבית הקברות, עשה על הקברים מה שעשה, וראה שתשעים ותשע מהם מתו מחמת עין הרע, ואחד כדרך כל העולם (ע"ש ברש"י ובגליון). לפי זה מובן נפלא, שזו היתה דעת רב שחשש כ"כ מעין הרע, ולכן חתם בצורת דג.

ו. דבר נוסף כעין זה איתא בגמ' בסנהדרין (צג.), שרב אמר שלאחר הנס שנעשה לחנניה מישאל ועזריה שניצלו מכבשן האש, מתו בעין

הרע מחמת התפעלות כל העם מהנס המופלא שקרה להם. ומצאתי ביד רמה בסנהדרין (שם ד"ה ודייקינן) שכתב, שרב לטעמו שסבירא ליה שתשעים ותשע מתים בעין הרע, ואחד בדרך כל הארץ. ע"ש.

(גליון קבלת שבת)

מובא בכמה מקומות בש"ס (גיטין לו. פז: ועוד) שהאמורא רב היה חותם את חתימת ידו בצורת דג. ויש להבין מה הסיבה לכך. א. הרשב"ם בבבא בתרא (קסא:) כתב, "והמפרש טעם אמאי צייר כוורא... אינו אלא טועה, ושמא על שם מעשיהם, זה [רב] נהג לאכול דגים... וסימנא בעלמא היו עושים".

והקשה בשו"ת ריב"ם [יוסף בן מאיר] שנייטוך זצ"ל - תלמידו של רבי נתן אדלר זצ"ל (חומ"ס ס' ט ד"ה והנה), 'שלא מסתבר שהאמורא רב שהיה נקרא 'רבינו שבבבל', ינקוט מאכל האהוב לו לסימן בידו בפרסום, הלא אפילו איש נכבד רק קצת אינו ועשה כן, וכל שכן רב החסיד והעניו וכו'.

ב. אלא ודאי היה נוהג לאוכלם בשבתות, וכן בחול, מטעם הכמוס עימו, ורמז בזה או לעינא פקחא של הקב"ה על עם ישראל, כעין הדגים שפקוחות תמיד, או כדגים הנאחזים במצודה ושאר טעמים דומים המפורשים בספרי מפרשי האגדה.

ג. המהרש"ל בחכמת שלמה (ב"ב שם) כתב כעין זה, שרב היה נזהר ומדקדק באכילת דגים גדולים לכבוד שבת, כמובא במסכת שבת (קיח:). ועשה כן, בכדי לזכור ולייקר את השבת.

ד. ביאור נוסף כתבו בתוס' חכמי אנגליה ('יל מכת"י ע"י מכון ים, גיטין לו.), וז"ל: 'רב צייר כוורא, דכתיב (בראשית מח טז) "וידגו לרוב", כמו רב'. ולכאורה כוונתם לומר בדרך רמז, דכתיב

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

טעו והוציאו ספר תורה שלא נועד לקריאה הנוכחית - האם מותר להשיבו לארון הקודש?

למקום הנכון - כמצוי ברוב המקומות בזמננו - אין להשיב את הספר לארון. ואם עתידים לקרוא בספר זה ביום זה, כגון שמדובר בספר הגלול למפטיר של ראש חודש ובשבת ראש חודש - לכל הדעות מותר להשיבו למקומו, כיון שיקראו בו לאחר מכן, ויוודע כי אינו פגום.

[שו"ע קמד, ד; בו"מ דרשו, 10]

בית כנסת שיש בו כמה ספרי תורה, ואחד מהם גלול למקום הקריאה, והאחרים גלולים למקומות אחרים, כגון 'מפטיר' של ראש חודש וכדומה, וטעו והוציאו את הספר שאינו גלול למקום הקריאה - יש אומרים שאסור להשיבו למקומו, מחשש להוצאת לעז על פגם בספר התורה, ויש מתירים. ולמעשה, כאשר הציבור ניאות להמתין עד שיגללו את הספר שהוציאו

מדוע אסור לתרגם את קריאת התורה לידיש או לאנגלית?

את התורה בציבור בשעת הקריאה אלא בתרגום אונקלוס שניתן בסיני (ונשכת, ואונקלוס חזר וסידרו ברוח הקודש), וכיוצא בו, ולא בתרגומים מאוחרים, שאין ביד מחבריהם לכוון אל האמת המוחלטת בכוונת פשוטו של מקרא.

[שו"ע קמה, א רג, ומשנ"ב א ויד; בו"מ דרשו, 1]

בזמן חכמי הגמרא היו מתרגמים את קריאת התורה - לאחר כל פסוק - לשפה הארמית שהיתה שגורה בפי העם, כדי שיבינו כולם את הקריאה. במשך הדורות התדלדלה ידיעת הארמית ושוב לא היתה בכך תועלת, ופסקו רוב ישראל מלתרגם. ואף שגם כיום ישנה אפשרות לתרגם לשפה השגורה בפי העם, כגון לידיש או לאנגלית, אסור לעשות כן, משום שאין היתר לתרגם

נכנסת לבית הכנסת באמצע קריאת התורה - האם מותר לך לצאת?

הכנסת באמצע קריאת התורה ואינו מהמתפללים במנין זה - יש שהסתפק אם רשאי לצאת, ויש שהחמיר, ויש שהקל בשעת הדחק; אך בין העליות רשאי לצאת אף כשאינו צורך גדול בדבר. ובאמצע קריאת ההפטרה - יש שכתב שמותר לצאת.

[שו"ע קמו, א, משנ"ב א-ג, וביה"ל ד"ה כשהוא, וד"ה אבל; בו"מ דרשו, 1-2]

מעט שפותחים את ספר התורה כדי לקרוא בו אסור לצאת מבית הכנסת, ואף אם כבר שמע קריאת התורה, ויש עשרה המקשיבים לקריאה מלבדו. וגם בין העליות אסור לצאת אלא אם נותרים עשרה בבית הכנסת, והוא עצמו כבר שמע קריאת התורה, או מתכוון לשוב ולהכנס עד העלייה הבאה; ואף באופן זה אין היתר לצאת אלא באקראי ולצורך גדול. ומי שנכנס לבית

* הקריאה בספרי הנביאים מכונה 'הפטרה', מלשון פטור וסילוק, שמסיימים ומסתלקים בקריאה זו מסדר התפילה והקריאה של שחרית.
* בית כנסת שאין בו ספרי קלף לקריאת הפטרה, ומביאים אותם תמיד מבית כנסת אחר, ואירע שהוצרכו להמתין זמן רב עד שיביאוהו - יש אומרים שאין רשאים להמתין, ויש חולקים.
* יש לגלול את ספר התורה למקום הקריאה לפני שעת הקריאה, כדי שלא יצטרכו הציבור להמתין עד שיגללוהו; ואם לא גללוהו לפני התפילה, יש לגללו בשעת פסוקי דזמרה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

שלוש הסיבות לאמירת 'אתה חוננתנו' בברכת 'אתה חונן', ודווקא באמצע הברכה

בברכות השייכות לימות החול, וכיון ש'זריזים מקדימים למצוות', מקומה הוא בברכה הראשונה. הגר"א מוסיף ומבאר שבגין שתי הסיבות הראשונות קבעו את ההבדלה באמצע הברכה, כלומר, לאחר השבח על מתן החכמה באמירת "אתה חונן...", ולפני שפותחים בבקשה הראשונה, באמירת "וחננו מאתך...".
[משנ"ב קטו, א; בו"מ דרשו, 6-7]

חכמינו ז"ל תיקנו להבדיל בתפילה במוצאי שבת ויום טוב, דהיינו לומר 'אתה חוננתנו' בתפילת ערבית של מוצאי שבת, בברכת 'אתה חונן'. וכמה טעמים ניתנו לקביעת ההבדלה דווקא בברכה זו: 1. בברכה זו משבחים על מתן החכמה לאדם, וההבדלה בין קודש לחול, וכיוצא בה, מתאפשרת רק באמצעות חכמת האדם. 2. בשבת אין מבקשים בקשות כפי שמבקשים בימות החול, ויש להבדיל לפני תחילת הבקשות. 3. מקום ההבדלה הוא

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666